

SLUTREPLIK: "Begreppet evidens är problematiskt"

SLUTREPLIK Jag vill börja med en sammanhangsmarkering eftersom jag inte berörde det [i min ursprungstext](#). Jag blev socionom 1980 och arbetade i drygt 23 år i huvudsak inom kommunal missbruksvård. 2003 växlade jag spår till en kommunalägd FoU-enhet i Stockholmsområdet. Där var jag kvar till halvårsskiftet 2018 då jag avslutade mitt yrkesliv.

De frågor som blev mitt ansvarsområde på FoU-enheten var missbruk och försörjningsstöd. Generellt arbetar de kommunalägda FoU-enheterna nära den sociala yrkespraktiken. Syftet är att fungera som kunskapsstöd gentemot socialtjänstens Individ- och familjeomsorg. Med emfas vill jag avfärda [Helén Olssons resonemang i repliken](#) att jag på något sätt skulle förorda att de sociala verksamheterna inte tar stöd i forskningen. Hela mitt yrkesliv har handlat om kunskapssökande. Socialt arbete är komplext och kunskapsintensivt och kräver kunskaper inom många områden. Självklart ska även de personer som av olika skäl vänder sig till socialtjänsten erbjudas bästa möjliga hjälp och stöd och att insatserna ska vara kunskaps- erfarenhetsbaserade.

Jag medger att de inledande styckena i min text förmedlade en alltför förenklad beskrivning av utvecklingen inom socialt arbete och kan uppfattas som provocerande. Givetvis kan riktlinjer, policydokument, checklistor och utrednings- och bedömningsinstrument fungera som värdefullt stöd i arbetet. En insikt från mitt yrkesliv är dock att till exempel utrednings- och bedömningsinstrument som Addiction Severity Index (ASI) blir meningsfullt i praktiken ju tryggare man känner sig med instrumentet. I annat fall kan "instrumentet" uppfattas som alltför mekaniskt. Ytterst handlar det om den lokala organiseringen och prioriteringen och att mindre erfarna ges tid och möjlighet att skolas in av mer erfarna utredare.

Begreppet evidens är problematiskt vilket också har debatterats av forskare i socialt arbete de senaste 15-20 åren. Framför allt kan det finnas risk för betydande så kallade "översättningsproblem" eftersom många av de evidensbaserade behandlingsinsatserna som rekommenderas exempelvis i de Nationella riktlinjerna för missbruks- och beroendevården har fått evidensstatus i en annan kontext än i Sverige. Mig veterligt har det hittills inte gjorts några omfattande studier inom svensk kontext. Därmed inte sagt att metoderna i sig inte skulle vara fungera i det svenska sammanhanget. Viktiga förutsättningar för att ge god effekt är att metoderna är implementerade i organisationen.

Det finns också en annan sida av moderniseringen av det sociala arbetet och det är att det idag ytterst handlar om statliga styrformer vilket också dryftats av forskare och statsvetare. Men, det är en annan debatt.

Jag ville problematisera den pågående moderniseringen av det sociala verksamhetsområdet. Vad har den bidragit till? Vad har blivit bättre? Vad har gått förlorat? Olika röster har under de senaste åren lyft att administrationen ökat på bekostnad av det relationsbyggande arbetet. Kortsiktighet i stället för långsiktighet och så vidare.

Ett flertal forskningsrapporter har påtalat att arbetsvillkoren och arbetsmiljön för socialsekreterare avsevärt försämrats under de senaste tio åren. Väl känt är personalflykten bland annat som en följd av bristen på introduktion, organiseringen, administrationen och inte minst arbetsbelastningen.

Det finns all anledning att tydligare börja diskutera innehållet i samhällets socialpolitik. Det finns så att säga även en samhällsvetenskaplig dimension.

Samhället som organism är i ständig rörelse. Förändringar inom något eller flera samhällsområden (arbetsmarknad, bostadsmarknad, skola m m) får ytterst konsekvenser för

människor som har en svag position i samhället. Att som idag främst fokusera på individuella tillkortakommanden hos människor som har en svag position i samhället är att förenkla. Det är viktigt att se till helheten.

Kampen kring "den sociala frågan" som påbörjades i slutet av 1800-talet syftade främst till att frågorna skulle placeras på den politiska dagordningen vilket skedde under 1910-talet och framåt. Det fanns vid tidpunkten många pådrivande krafter. Ytterst handlar "det sociala" om vilket samhälle vi vill ha och detta oavsett tidpunkt i historien. Sverige valde utifrån den situation landet befann sig i vid skiftet 1800/1900-tal till slut generella lösningar som skulle gagna folkflertalet. Resten blev en framgångssaga.

Behovet kvarstår att placera de sociala frågorna som den ökande ojämlikheten, segregationen, brottsligheten och psykisk ohälsa, på den politiska dagordningen och sätta in det i ett större sammanhang. Att leva upp till parollerna inom socialpolitiken kräver långsiktighet, uthållighet och insikt om hindren. Fokus borde vara att diskutera och debattera de sociala frågorna utifrån dagens situation och anpassa organiseringen av de sociala insatserna utifrån dagens behov. Fakta finns men var finns modet?

Anders Arnsvik

Socionom, master i socialt arbete, frilansskribent